

Arktisk Fukt As
Gammelveien 63
8030 BODØ

Trondheim, 04.05.2021

Deres ref.:
21SA6CF4

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2021/1647, 1648

Saksbehandler:
Johan Danielsen

Avslag på søknad om å innføre og sette ut taggblåhegg (*Amelanchier alnifolia*) i Gammelveien 63, Bodø og ved Øvernaurstad 8, Tverrlandet, Bodø

Vi viser til søknad fra Arktisk Fukt As (søker) av 25.01.2021 om tillatelse til utplanting av 30 taggblåhegg (*Amelanchier alnifolia*) ved Gammelveien 63, Bodø og ved Øvernaurstad 8, Tverrlandet, Bodø, samt søknad av samme dato om tillatelse til innførsel og utsetting av 100 planter av samme art fra Blomqvist Plantskola, Bodövägen 210, FIN – 68530 Lepplax Finland, i Gammelveien 63, Bodø. s

Vedtak

Med hjemmel i forskrift om fremmede organismer §§ 9, 10 og 15 avslår Miljødirektoratet søknaden fra Arktisk Fukt As om tillatelse til å plante ut taggblåhegg ved Gammelveien 63, Bodø og ved Øvernaurstad 8, Tverrlandet, Bodø, samt innførsel av 100 planter av samme art fra Finnland.

Dette vedtaket kan påklages til Klima- og miljødepartementet innen tre uker etter at dette brevet ble mottatt, jf. forvaltningsloven §§ 28 og 29. Eventuell klage sendes til Miljødirektoratet.

Sakens bakgrunn

Arktisk Fukt As søker om tillatelse til utplanting av samlet 30 taggblåhegg ved Gammelveien 63, Bodø og ved Øvernaurstad 8, samt om innførsel og utplanting av 100 taggblåhegg innført fra Blomqvist Plantskola, Bodövägen 210, FIN – 68530 Lepplax Finland i Gammelveien 63, Bodø.

Miljødirektoratets vurdering

Lovgrunnlaget

Formålet med forskrift 19. juni 2015 nr. 716 om fremmede organismer (forskriften) er å hindre innførsel, utsetting og spredning av fremmede organismer som medfører, eller kan medføre, uheldige følger for naturmangfoldet, jf. forskriften § 1. Etter forskriften § 10 kreves det tillatelse for utsetting av fremmede organismer i Norge. Utsetting av risikovurderte landlevende planter i parkanlegg og lignende er som hovedregel unntatt fra kravet om tillatelse ved utsetting etter forskriften § 11 bokstav c, men dette gjelder ikke planter oppført i forskriftens vedlegg V.

Ved vurderingen av søknaden skal Miljødirektoratet særlig legge vekt på om den omsøkte organismen kan gi uheldige følger for det biologiske mangfold, jf. forskriften § 10 andre ledd. Vi kan ikke gi tillatelse til utsetting dersom det er grunn til å anta at utsettingen vil medføre vesentlige uheldige følger for det biologiske mangfoldet. Direktoratet skal vurdere og fastsette de vilkår som anses nødvendige for å hindre uheldige følger for det biologiske mangfold, jf. § 15 tredje ledd. De miljørettslige prinsippene i naturmangfoldloven (nml) §§ 8-12 skal legges til grunn som retningslinjer ved vurderingen, jf. nml § 7.

Postadresse: Postboks 5672, Torgarden, 7485 Trondheim | **Telefon:** 73 58 05 00

E-post: post@miljodir.no | **Internett:** www.miljodirektoratet.no | **Organisasjonsnummer:** 999 601 391

Besøksadresser: Brattørkaia 15, 7010 Trondheim | Grensesvingen 7, 0661 Oslo

Besøksadresser Statens naturoppsyns lokalkontorer: Se www.naturoppsyn.no

Kunnskapsgrunnlag taggblåhegg

Informasjonen er hentet fra Artsdatabankens fremmedartsvurdering i 2018.

Taggblåhegg er en busk fra Nord-Amerika, der den er vidt utbredt fra de sørligste delene av Arktis sør til søndre nemoral sone og til fjella i mediterrane sone. Den formerer seg med frø, og de saftige fruktene, som produseres i store mengder, spres med fugl. Flere slektninger har aseksuell frøproduksjon (agamospermi), noe som sikrer høg og regelmessig fruktsetting (Campbell et al. 2014). I Norge er arten mest utbredt på grunnlendt kalkmark, i kratt og skog, men går også inn i skyggefull blandingsskog og lauvskog på mindre kalkrik grunn.

Det norske materialet omfatter minst to former: én som særlig går på grunnlendt kalkmark og én som mer generelt går i lukket skog.

Taggblåhegg er innført som prydbusk og synes å ha kommet i nokså ny tid. Arten synes å ha en meget rask ekspansjon, trolig på grunn av effektiv formering med saftige bærepler som blir verdsatt av fugl.

Invasjonspotensialet er moderat, en kombinasjon av moderat median levetid og moderat (til begrenset) ekspansjonshastighet. Vi mistenker at arten er svært mye oversett og at ekspansjonshastigheten kan være betydelig høyere enn beregningene tilsier.

Arten danner sjelden svært tette kratt og foretrekker foreløpig trolig ikke andre arter fysisk. Dette kan imidlertid endre seg. Den inngår i en rekke naturtyper, blant annet fuktig næringsrik skog, vasskanter og også grunnlendt kalkmark, kalkfuruskog og andre baserike naturtyper. Den kan i framtida fortrenge stedegne busker, inkludert truede og sårbare arter, og skape busksjikt der hvor slikt ikke finnes naturlig

Vurderinger

Utsettingen av taggblåhegg krever tillatelse, jf. forskriftens §§ 10 og 11.

Taggblåhegg står på vedlegg V til forskrift om fremmede organismer, jf. Forskriftens § 7.

Miljødirektoratet finner at kunnskapsgrunnlaget er godt nok til å behandle søknaden, jf. § 8 i naturmangfoldloven. Artsdatabanken vurderer at taggblåhegg har lav risiko med usikkerhet til høy risiko, for å skade biologisk mangfold i Norge. Vi legger i det videre vekt på at større antall individer, gjerne med ulik geografisk opprinnelse og egenskaper, satt ut på flere lokaliteter øker faren for at høyere risikousikkerhet realiseres i form av spredning og skade på miljøet.

Ved vurdering av søknaden skal det legges vekt på om organismen det søkes om utsetting av kan gi risiko for uheldige virkning på biologisk mangfold, se § 10 andre ledd (3) jf. formålet i § 1. Vi kan ikke gi tillatelse, dersom det er grunn til å anta at utsettinga vil føre til vesentlige følger for det biologiske mangfoldet. Der følgene ikke kan betegnes som vesentlige, avgjøre direktoratet spørsmålet om tillatelse skal gis eller ikke etter en avveining av fordelene med utsettingen – og om disse fordelene kan oppnås på en annen måte – opp mot muligheten av for negative virkninger for naturmangfoldet.

Slik saken ligger an, tar Miljødirektoratet ikke stilling til om det er grunn til å anta at utsetting vil føre til *vesentlige* uheldige følger, ettersom vi uansett ikke vurderer at fordelene ved utsettinga veier tyngre enn faren for skader på det biologiske mangfoldet.

Begge områdene der det er søkt om utplanting av taggblåhegg på ligger så nær forekomster av relevante rødlistede arter at vi finner at de kan påvirke disse negativt. Antall, truethetskategorier hos og avstand til de er forholdsvis likt for de truede artene funnet ved de ulike lokalitetene. De oppgis derfor samlet.

Truede og sårbare arter:

Art	Kategori	Avstand
Flueblom	Nær truet	100-500 m
Lillabrun rødspore	Sårbar	100-500 m
Bakkesøte	Nær truet	100-1500 m
Smalmarihand	Sårbar	1500-2000 m

Selv om utsettingsområdet Øvernaustad 8, Tverrlandet, Bodø, ikke ligger nær relevante kartfestede naturtyper gjør artens spredningsbiologi at vi legger vekt på den generelle faren for viktige naturverdier i distriktet. Rundt Gammelveien 63, Bodø, finner vi flere relevante naturtyper innenfor en km fra utsettingsstedet. Vi retter særlig oppmerksomheten mot forekomst av rikmyr og kalkmark. Dette er baserike naturtyper som nevnes spesielt i artsdatabankens fremmedartsvurdering av taggblåhegg. Videre kan to av naturtypene som er registrert etter DN-håndbok 13 også å gjenfinne på artsdatabankens rødliste for naturtyper, se tabell under.

Viktige naturtyper(samlet for begge utsettingslokaliteter):

Naturtype	Kategori	Rødlistekategori	Avstand
Rikmyr	Viktig		100-500 m
Slåttemark	Viktig	Kritisk truet	500-1000 m
Naturbeitemark	Viktig		500-1000 m
Åpen kalkmark	Viktig		500-1000 m
Strandeng	Viktig	Sårbar	500-1000 m

Ved vurdering om tillatelse til utplantning kan gis, skal samlet belastning på naturverdiene i området vurderes. Her fokuserer vi på forekomst av andre skadelige fremmede arter. Det er kartfestet forekomster av slike arter i områdene rundt begge omsøkte utsettingslokaliteter.

Fremmede arter rundt Øvernaustad 8, Tverrlandet:

Fremmed art	Kategori	Avstand
Sitkagran	Svært høy risiko SE	1500-2000 m
Kjempespringfrø	Svært høy risiko SE	1500-2000 m

Rundt lokaliteten hvor det er søkt om å sette ut flest planter, Gammelveien 63, Bodø, er det registrert flere enn fem arter innenfor tusen meter. Antallet arter er større både innenfor tusen meter og ikke minst hvis vi strekker avstanden ut til to tusen meter. Vi avgrensar oversikten til de fem artene i tabellen under som representerer arter med lavest avstand til utplantingsområdet, sårbare naturverdier og er arter i høyeste risikokategori.

Fremmede arter rundt Gammelveien 63, Bodø:

Fremmed art	Kategori	Avstand
Tromsøpalme	Svært høy risiko SE	100-500 m
Kjempespringfrø	Svært høy risiko SE	100-500 m
Vinterkarse	Svært høy risiko SE	500-1000 m
Sitkagran	Svært høy risiko SE	500-1000 m
Kjempespringfrø	Svært høy risiko SE	500-1000 m

Samlet sett er konfliktnivået i form av potensiale for skade på viktige naturverdier knyttet til utsetting av arten i dette området med flere kalkrike lokaliteter høyt. Taggblåhegg er vurdert til lav risiko med usikkerhet til høy risiko i fremmedartslista fra 2018. Særlig området rundt Gammelveien 63 har et relativt høyt antall viktige og til dels truede naturtyper som har en betydelig samlet belastning fra skadelige fremmede organismer. Saltenområdet har flere områder med kalkrike naturtyper som er særlig sårbare for spredning av fremmede arter. Vi finner derfor at føre var prinsippet må veie tungt med i en samlet vurdering av denne utsettingen, jf. Naturmangfoldlovens § 9.

Spredning av arten skjer ved at fugl spiser bærene og slipper avføring med frøene et annet sted. Søker legger i søknaden til grunn at bærene skal høstes. Vilkår om at denne type tiltak skal treffes for å gi tillatelse er hverken rimelig eller gjennomførbare. Ved videre oppformering og videresalg som oppgis som formål for innførsel og utplantning er dette helt ugjennomførbart og derfor ikke relevant.

Det er rimelig å anta at søker kan påregne verdiskaping basert på innførsel, utplantning og salg. Likeledes vil avslag påvirke selgere av planter både i Finland og Norge. Vår vurdering er at fordelene ved innførsel og utsetting av taggblåhegg i denne saken ikke overstiger faren for alvorlige skadevirkninger på viktig og sårbar natur. Videre vil bekjemping av spredning ikke kunne pålegges søker da fuglespredte planter vil kunne etablere seg mange kilometer fra utplantingsområdet. Naturen i området har også mange utilgjengelige områder grunnet topografiske forhold.

Søker har ikke konkret synliggjort potensielt positiv samfunnsøkonomiske effekt av tiltaket, ei heller noen differanse mellom satsing på denne arten framfor arter som ikke står på forskriftens vedlegg V eller har dokumentert lav risiko uten usikkerhet mot høyere risikokategori. Usikkerhet i vurdering til høy risiko ved siste oppdatering av fremmedartlista, sammen med potensialet for skade på viktige naturverdier i et stort område gjennom fuglespredning, både primærspredning og sekundærspredning, gjør at vi finner å måtte avslå søknaden.

Klagerett

Dere og andre med rettslig klageinteresse kan klage på vedtaket, jf. forvaltningsloven kap. VI. Fristen for å klage er tre uker fra dere har mottatt dette brevet. Klagen sendes til Miljødirektoratet.

Hilsen

Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Janne Øvrebø Bohnhorst
seksjonsleder

Johan Danielsen
seniorrådgiver

Tenk miljø - velg digital postkasse fra e-Boks eller Digipost på www.norge.no.

Kopi til:

Klima- og miljødepartementet	Postboks 8013 Dep	0030	OSLO
Statsforvalteren i Nordland	Postboks 1405	8002	Bodø
Bodø kommune	Boks 319	8001	Bodø